

**RESİM SANATI
ÜZERİNE OKUMALAR
3**

Editör

Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-375-188-3	Ön Kapak Resmi Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN
Kitap Adı Resim Sanatı Üzerine Okumalar 3	Arka Kapak Resmi Öğr. Gör. Ümit PARSIL
Editör Fahrettin GEÇEN ORCID iD: 0000-0002-0787-7505	Yayıncı Sertifika No 47518
Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN	Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık
Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi	Bisac Code ART000000
	DOI 10.37609/akya.3397

Kütüphane Kimlik Kartı
Resim Sanatı Üzerine Okumalar 3 / ed. Fahrettin Geçen.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.
122 s. : resim. ; 160x235 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253751883
1. Sanat--Resim.

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

- BÖLÜM 1** Moda ve Sanatın Kesişim Noktası Estetik, Toplumsal Dinamikler ve Kimlik Üzerindeki Etkileri 1
Necla TOSMUR
- BÖLÜM 2** Türk Mitolojisinde Yer Alan Hayvan İmgesinin Türk Resim Sanatındaki Yeri 11
Ümit PARSIL
Hüda SAYIN YÜCEL
- BÖLÜM 3** Barok Dönemi Resim Sanatındaki At İmgesinin Kompozisyon Türlerine Göre İncelenmesi 29
Çiğdem ÖZDEMİR
- BÖLÜM 4** Resim Sanatında Sembolizm ve Mitoloji 47
Yelda USAL
- BÖLÜM 5** Yaşamda Sanatın Önemi 63
Necla TOSMUR
- BÖLÜM 6** Şehri Tablo Olarak Kullanan Sanatçı JR..... 69
Nilgün ŞENER
Nursel AYDIN
- BÖLÜM 7** Sinema Tuvali: Yórgos Lánthimos'un Sinemasında Resim Sanatından Referanslar ve Göstergelerarasılık 81
Eda TUNÇOĞLU
Tuğba GÜNGÖR
- BÖLÜM 8** Luigi Russolo'nun Çalışmalarındaki İki Boyutlu Resimlerin Üç Boyut Olarak Yansıması..... 107
Dila YILDIRIM
Fahrettin GEÇEN

YAZARLAR

Nursel AYDIN

*Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi, Resim Bölümü*

Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN

*İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve
Tasarım Fakültesi, Resim Bölümü*

Doç. Dr. Tuğba GÜNGÖR

*Süleyman Demirel Üniversitesi, İletişim
Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü*

Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem ÖZDEMİR

*Giresun Üniversitesi, Giresun Meslek
Yüksekokulu, Tasarım Bölümü*

Öğr. Gör. Ümit PARSIL

*Adıyaman Üniversitesi, Teknik Bilimler
Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü*

Doç. Dr. Nilgün ŞENER

*Nilgün Şener, Kocaeli Üniversitesi,
Değirmendere Ali Özbay MYO, El
Sanatları Bölümü*

Öğr. Gör. Dr. Necla TOSMUR

*Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim
İş Öğretmenliği Bölümü*

Öğr. Gör. Dr. Necla TOSMUR

*Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim
İş Öğretmenliği Bölümü*

Eda TUNÇOĞLU

*Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, Süleyman
Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, İletişim Bilimleri*

Dr. Öğr. Üyesi Yelda USAL

*Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Resim-İş
Eğitimi Anasanat Dalı*

Dila YILDIRIM

*İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Resim Bölümü (Yüksek Lisans
Mezun)*

Doç. Dr. Hüda SAYIN YÜCEL

*Kırıkkale Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi Resim Bölümü*

Katkılarından dolayı Öğr. Gör. Ümit PARSIL'a teşekkür ederiz

BÖLÜM 1

Moda Ve Sanatın Kesişim Noktası Estetik, Toplumsal Dinamikler ve Kimlik Üzerindeki Etkileri

Necla TOSMUR¹

GİRİŞ

Moda ve sanat arasındaki ilişki, estetik, kültürel ve toplumsal bağlamlarda derin ve çok yönlüdür. Bu iki disiplin, birbirlerini besleyerek ve etkileyerek hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli bir rol oynamaktadır. Moda Latince bir kelime olup oluşmayan sınır manasındadır, ‘modüs’ kelimesinden gelmektedir. (Eric, 1960: Fashion mad.) Değişkendir, zaman ve zemine göre değişim gösterebilmektedir. En genel ifade ile değişimi ifade etmektedir. Günümüzde her ne kadar giyim ve kuşamla eş anlam içeriyorsa da hemen her alanı kapsadığı bir gerçektir. İnsana dair her alanı kapsayan bir olgudur. Modanın sınırları çizilmeye çalışsa da her dönem için sembolik olarak varlık gösteren, doğrudan bir ürün olmadığı ve kültürel referansların ortaya koyduğu fenomen ürünler ile somut hale gelmektedir. (Ertürk, 2011: 1-32) Moda, yalnızca bireylerin estetik tercihlerini değil, aynı zamanda toplumsal konumlarını ve kimliklerini de şekillendiren güçlü bir sosyal olgudur. Modern toplumlarda moda, hızlı değişen trendlere ayak uydurmayı gerektiren bir tüketim dinamiği yaratır. Bu hızlı tüketim süreci, bireylerin özgünlüklerini kaybetmelerine ve homojen bir toplum yapısının oluşmasına katkı sağlar (Baudrillard, 1981: 1-159) Moda yoluyla prestijli bir imaj yaratma arzusu, bireyleri ortak bir “ideal” kimliğe yönlendirmekte ve bu süreç, toplumsal farklılıkların azalmasına neden olmaktadır.

¹ Öğr. Gör. Dr., Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim İş Öğretmenliği Bölümü, ntosmur@harran.edu.tr, ORCID iD: 0000000233469986

KAYNAKLAR

- Androw, B. Alexander M: Savage B. (2011) Metropolitan Museum of Art
- Ayhan, A. Murat (2016). “Düşüncelerin Dışavurumu Olarak Moda Dünyası: İletişimsel Kodlara Yansıyan Örnekler Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Analiz”. *Intermedia International E-journal* 3/4 242-261.
- Barr, A. H. (1967). “The Paintings of Piet Mondrian”: Yves Saint Laurent’s Mondrian Dress. *Art & Fashion Quarterly* 3/2
- Baudrillard, J. (1981) *Simulacra and Simulation*. University of Michigan Press,
- Blum, D. E. (2023) *Shocking! The Art and Fashion of Elsa Schiaparelli*. Yale University Press,
- Chalayan, H. (2002) “Fashion and Technology”. *Fashion Theory* 6/4
- Cindy, S. (2010). “Identity and Fashion: Cindy Sherman’s Photographic Discourse.” *Journal of Visual Culture* 9/2
- Eric, P. 1960. *Origins : a short etymological dictionary of modern English*. London: New York,
- Ertürk, N. (2011). “Moda Kavramı, Moda Kuramları ve Güncel Moda Eğilimi Çalışmaları”. *Art-e Sanat Dergisi* 4/7
- Geczy, A. Karaminas V. (2012). *Fashion and art*. London: Bloomsbury Academic,
- George, S. (1994). “Fashion. *International Quarterly*”. *International Quarterly* 10/1
- Günay, A. (2011). “Giyside Sanatsal Yaklaşım”. *Akdeniz Sanat* 4/7
- Hal, F. (2014). “Pop Art and Beyond: The Influence of Jeff Koons”. *Modern Art Journal* 22/4
- Helga, D. (2007). “The Costs of Consumer Culture and the ‘Cage Within’: The Impact of the Material ‘Good Life’ and ‘Body Perfect’ Ideals on Individuals’ Identity and Well-Being.” *Psychological Inquiry* 18/1
- Hollander, A. (1993). *Seeing Through Clothes*. London: University of California Press,
- Leon, F. (1954). “A theory of social comparison processes”. *Human Relations* 7/2
- Özudođru, Ş. (2016). “Modern Sanat Akımları ve Moda”. *İd Sanat ve Dil Dergisi* 2/6
- Richard, M., Harold, K. (1995). *Haute Couture*. Metropolitan Museum of Art. New York: Costume Institute,
- Şenol, N. K. – Elmas, A. O. (2022). “Picasso Kübizmi Üzerinden Sanat ve Moda Etkileşimi (Viktor & Rolf Örneği)”. *Necmettin Erbakan Üniversitesi* 5
- Tomomitsu, H. (2020). “Takashi Murakami: The Murakami Method”. *Journal of Contemporary Art* 15/3
- Valerie, S. (1997). *Fifty Years of Fashion: New Look to Now*. New York: Yale University Press,
- Wilson, E. (1985). *Adorned in Dreams: Fashion and Modernity*. California: University of California Press
- Yayoi, K. (2012). “Infinity Net: The Autobiography of Yayoi Kusam”. Tate Publishing 201/3

BÖLÜM 2

Türk Mitolojisinde Yer Alan Hayvan İmgesinin Türk Resim Sanatındaki Yeri ¹

Ümit PARSIL ²
Hüda SAYIN YÜCEL ³

GİRİŞ

Değer, toplumlarda benimsenen ve yaşatılan her türlü davranışın, düşünüşün, kuralın ve kıymetlerin bütünüdür. İnsan da kendi varlığı ile ilgili çevresine olan alaka ve ilişkilerinde, davranış, eylem ve tutumlarında çeşitli değerlere sahiptir. Bu değerlerin toplamı, kültürü oluşturmaktadır. Her toplum kendi kültür ve değerlerini, yaşamış olduğu toplum içerisinde sürdürmektedir (Özkartal, 2016, s. 8). Bu değerler, toplumun milli kültürünün gelişimindeki en önemli göstergelerdir. Türklerde kültürel bakımdan oldukça zengin bir yapıya sahiptir. Yüzyıllar boyunca ulaşabildiği her coğrafyaya inançlarını, düşüncelerini, yaşam tarzlarını, taşımış olan Türkler, sahip olduğu inançlar ve kabul ettikleri çeşitli dinlerin etkileri doğrultusunda birçok sanat eserleri ortaya çıkarmışlardır (Özkartal, 2015, s. 85).

Ortaya çıkarılan bu sanat eserlerinin ilk örnekleri, Orta Asya bozkırlarında yaşamış olan ilk Türk topluluklarına ait olduğu bilinmektedir. Sahip oldukları değerler ile birlikte oluşturulan bu eserlerin en dikkat çekenini ise şüphesiz benimsemiş oldukları mitolojik unsurlar olduğu düşünülmektedir. İnsanlığa ait çok eski

¹ Bu kitap bölümü Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Anabilim Dalı'nda "Türk Mitolojisindeki Hayvan İmgesinin 1950 Sonrası Türk Resmindeki Yansımaları" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Öğr. Gör., Adıyaman Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü, umitparsil@adiyaman.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-1901-5400

³ Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, hudasayn@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0003-0914-0838

ğışen ve gelişen kuşaklarla beraber devredilen kültürel değerler, toplumun temel olan taşlarını yani millet nosyonunu oluşturmaktadır.

Sanat eğitimi de bu değişen ve gelişen kültürel değerlerin kuşaklar arası bilgi aktarmada önemli bir role sahip olduğu gerçektir. Sanat eğitiminin bireydeki duyuşsal, bilişsel ve psikomotor alan becerileriyle ilişkili olmasından dolayı bireyin çok taraflı şekilde gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Bu yönden sanat eğitiminin daha erken yaşlardan itibaren verilmesi, sanat eğitimi içeriğinin de kültürel öğelerle alakalı bir şekilde ele alınması önem arz etmektedir.

Diğer kültürlerin mitolojik değerleri üzerinde duran günümüz eğitim programları veya ders başlıkları ile karşılaşılırken Türk mitolojisinin ve içerdiği sembolik unsurların aynı şekilde yer almadığı gözlemlenmektedir.

Türkleri tarihsel ve kültürel açıdan ele aldığımızda, köklü ve çok zengin birikime sahip olduğu görülmektedir. Türk kültürü Orta Asya'dan başlayıp ve günümüze kadar değişim ve gelişim göstermiştir. Bu değişim ve gelişimle bazı kültürel değerlerin kaybolup gittiği, bazılarının yeni ortaya çıktığı bazılarının ise dönüşerek ya da değişmeden günümüze kadar geldiği gözlemlenmektedir. Türk Mitolojisi de tüm bunlarla birlikte devam eden, değişim ve gelişim gösteren bu süreçlerden birisidir.

Başlangıcından bugüne kadar sanatta hayvan simge ve sembolü hemen hemen her dönemde kullanıldığı bilinmekte ve Türk topluluklarına bakıldığında da birçok hayvan simge ve sembolünün taşımış oldukları özelliklerle birlikte sembolleştirilerek masalarda, hikâyelerde efsaneleştirmiş olunan bu hayvanları sanat eserlerine yansıtmış ve kutsal olan ritüellerinde yer verdikleri görülmüştür.

KAYNAKLAR

- And, M. (2008). *Minyatürlerle Osmanlı-İslam Mitologyası*, İstanbul: YKY Yayıncılık.
- Altun, Z. (2009). "Türk Kültüründe "Kurt Kavramı" Üzerine Bir İnceleme" 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum / Education And Society In The 21st Century Cilt / Volume 8, Sayı / Issue 22, Spring / Bahar 2019
- Baltacı, H. (2020). "Türk Mitolojisinin Plastik Sanat Eserlerine Yansıması" *Journal Of Interdisciplinary and Intercultural Art*. Cilt: 5, Sayı: 10, Haziran-Temmuz.
- Baynes, K. (2004). *Toplumda Sanat*. (Çev. Y. Atılgan) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Beğenç, C. (1974). *Anadolu Mitolojisi*, (2. Basılış). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Bennofoy, Y. (2000). *Antik Dünyada ve Geleneksel Toplumlarda Dinler ve Mitolojiler Sözlüğü I*. Cilt A-K. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Beydili, C. (2005). *Türk Mitolojisi Ansiklopedik Sözlük*. (Çev. E. Ercan) (1. Baskı). Ankara: Yurt Kitap-Yayın.

- Boratav, P. N. (2012). Türk Mitolojisi. (Çev. R. Özbay) (1. Baskı). Ankara: BilgeSu Yayıncılık.
- Çatalbaş, R. (2011). "Türklerde Hayvan Sembolizmi ve Din İlişkisi" Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi. Cilt: 3 Sayı:12 Sonbahar.
- Çınar, G. (2006). Heykel ve Mitoloji, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çoban, İ. (2015). "Türk İkonografisinde Kartal Motifi ve Çağdaş Türk Resmine Yansımaları" İdil Dergisi, 2015, Cilt 4, Sayı 16, Volume 4, Issue 16.
- Dalkıran, A. (2010). Çağdaş Türk Resminde Şamanist Etkiler, Yayınlanmış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Dönmez, P. (2001). Türk Mitolojisi Üzerine Türkiye'de Yapılan Yayınların Bibliyografyası ve Bu Yayınların Analizi. Ege Üniversitesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Duymaz, D. (2019). Kanatlı At Betimlemelerinin Türk Resim Sanatındaki Masalsı İz Düşümleri, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Erdogan, B (2007). Sorularla Türk Mitolojisi, İstanbul: Pozitif Yayınları.
- Ezer Yeşilova, N. (2019). Türk Mitolojisinde Yer Alan Hayvan Figürlerinin Simge ve Sembol Bağlamında Değerlendirilmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Eyuboğlu, İ. Z. (1998). Anadolu İnançları, Anadolu Üçlemesi-1, İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları,
- Fidan, A. (2019). İslamiyet Öncesi Türk Destanları ve Kutsal Unsurları, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Galata, Y. C. (2021). Geçmişten Geleceğe Avrasya. Aça, M ve Yolcu, M. A. (Edt.), Avrasya Coğrafyasında Türk Kaya Resimleri. (ss. 76-107) (1. Baskı) Çanakkale: Paradigma Akademi Basın Yayın Dağıtım.
- Gögebakan, Y. (2013). Türk Mitolojisine Ait Unsurların Çağdaş Türk Sanatına Kaynaklık Etme Sorunu. Sanat ve Tasarım Dergisi, 1(12), 41-57. <https://doi.org/10.18603/std.94954>
- Gökçimen, A. (2010). "Türkmen Masallarında Hayvanlar ve Fonksiyonları" Türkbilgi, 2010/20: 165- 178.
- Gökalp, Z. (1976). Türk Medeniyeti Tarihi, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- İnce, C. (2015). Türk Mitolojisinde Yılan ve Resim Sanatındaki İzdüşümleri, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kafesoğlu, İ. (2013). Türk Milli Kültürü, İstanbul: Ötügen Yayınları.
- Kırk, G. S. (2004). "Mitleri Tanımlamak Üzerine", Çev. Kadriye Türkan, Milli Folklor, XIII. 63.
- Maden, S. (2021). "Gılgamış Destanı" Koçak H. (edt.) Hasan Ali Yücel Klasikler Dizisi, (XIV Basım). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Mollaibrahimoğlu, Ç. (2008). Anadolu Halk Kültüründe Hayvanlar Etrafında Oluşan İnanç ve Pratikler, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Örnek, S. V. (1971). 100 Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane, İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Özkartal, M., (2016). Görsel Sanatlar Dersinde Türk Destanlarının Öğretimi ve Öğrencilerin Geleşimlerine Etkisi, Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi (TURK-SOSBİLDER) Cilt 01, Sayı 02, 2016, Sayfa 1-13
- Özkartal, M. (2015). Türk Mitolojisi ve Sanat Eğitimindeki Yeri, Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi
- Öztütüncü, S. (2015). "Mitler ve Çağdaş Türk Resim Sanatı: Hüsametdin Koçan ve Süleyman Saim Tekcan Örneklemi" Sanat Eğitimi Dergisi Cilt 4 Sayı 2.
- Rosenberg, D. (2003). Dünya Mitolojisi, Büyük Destan ve Söylenceler Antolojisi. (3.Baskı), An-

- kara: İmge Kitabevi.
- Saraç E, Yayan G.H., (2019). Efsaneler ve Mitlerin Ahmet Güneştekin'in Eserlerine Yansımaları, International Social Studies Journal Sss Journal (Issn:2587-1587)
- Sevindik, İ., Okur, A. ve Uğurlu, F. (2019). "Mitolojik Unsurları Kullanan Sanatçıların Çağdaş Türk Resmine Olan Katkıları" İdil Dergisi, 58 doi: 10.7816/idil-08-58-08 Haziran, 772-783.
- Somuncuoğlu, S. (2008). Sibirya'dan Anadolu'ya Taştaki Türkler, İstanbul: Mayıs AZ Yapı.
- Somuncuoğlu, S. (2011). Saymalıtış-Gökyüzü Atları. İstanbul: AC Yapı.
- Sözeri, T. (2000). Kültürlerde Şahmeran, İstanbul: İm Yayın Tasarım.
- Tansü, Y. E. ve Güvenç, B. (2015). "Eski Türk Mitolojisinde Hayvan Motifleri Üzerine Düşünceler" Türk Dünyası Araştırmaları Sayı: 218 Ekim.
- Tollu, C. S. (1957). Mitoloji Yunan ve Roma, İstanbul: Maarif Basımevi.
- Tökel, D. A. (2000). Divan Şiirinde Mitolojik Unsurlar, Ankara: Akça Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2005). Türkçe sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayını.
- Yayan, G. ve Karakuş, B. (2020). "Türk Mitolojisinde Yer Alan Sembollerin Özdemir Yemenicioğlu'nun Eserlerine Yansımaları", Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:5, Issue: 13; pp:64-72
- Yıldız, N. (2000). İslamiyet Öncesi Türk Sanatında Hayvan Sembolizmi, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, https://www.arkeolojisanat.com/shop/blog/islamiyet-oncesi-turk-sanatinda-hayvan-sembolizmi_%203_1107795.html
- Yiğit, N.H., (2018). Türk Dünyası Efsanelerinde Hayvanlarla İlgili Motifler, T.C. Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Doktora Tezi
- Yeğin, A. (1991). Osmanlıca-Türkçe İslami-İlmi-Edebi-Felsefi Yeni Lügat, İstanbul: Hizmet Vakfı Yayınları.
- Yozgat, S. (2019). Türk Mitolojisindeki Grafik Sembollerin Günümüz Logo Tasarımlarına Yansımaları: Kuş Figürü Örneği, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.

BÖLÜM 3

Barok Dönemi Resim Sanatındaki At İmgesinin Kompozisyon Türlerine Göre İncelenmesi

Çiğdem ÖZDEMİR¹

GİRİŞ

İnsanlık tarihinde atın tasviri, yazının bulunmasından evveline yani tarih öncesi çağlara dayanmaktadır. İnsanoğlu, mağara duvarlarına ve kayalara at figürünü doğanın el verdiği gereçlerle kazıyarak ve boyayarak resmetmiştir. At, bazen tek başına, çoğu kez de grup olarak diğer hayvanlarla birlikte resmedilmiştir. At, tarih boyunca sadece binek hayvanı olarak değil aynı zamanda birçok işlevlerin yüklendiği hayvan olmuştur. Bunlar; savaşçı güç, statü sembolü, ulaşım görevi, besin ögesi, kâşiflik görevi, ruha ait sembol, totem inancı ögesi olarak sıralanabilir. Sanat tarihi boyunca güçleri ve anatomik yapılarından dolayı atlar, çeşitli şekillerde sanatın konusu haline gelmiştir. Atın, sanat tarihinde konu olarak yer aldığı dönemlerden biri de kompozisyonda hareketin belirgin bir şekilde resmedildiği Barok dönemi olmuştur. Mitolojik anlatımlarda, savaş sahnelerinde, günlük hayata dair sahnelerde, at sporu geleneği ve sonrasında zafer pozlarında at her daim ön planda olmuştur. Öyle ki bu dönemde at yarışları, sanatın konusu haline gelerek atlı portre resim siparişleri popülerlik kazanmıştır.

14. ve 18. yüzyıllar arasında varlığını sürdürmüş olan Barok, sanatçının olaylara daha detaylı baktığı, süsleme ve abartıdan kaçınmadığı bir dönem olarak kendini göstermiştir. Avrupa'yı tam anlamıyla kapsayan Barok, Fransa'da ilgi gören, Roma'da gelişen ve daha sonra Avrupa'ya yayılan bir sanat akımı olmuştur. Barok resim sanatı, genellikle mitolojik konular, dini temalar ve soyluların port-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, Giresun Meslek Yüksekokulu, Tasarım Bölümü, cgd.m.2806@gmail.com, ORCID iD: 0000-0003-3850-0089

simlerini yaptıklarından atlı portreciliğin başlangıcını gerçekleştirmişlerdir. Bununla birlikte Barok dönemi resimlerinde atın yer aldığı farklı konularda resimler görülmüştür. Bu araştırmada yer alan 14 Barok dönem resmi incelendiğinde; dini konu 3, mitolojik konulu 5, atlı portrecilik 3, Janr sahneleri 2 ve 1 tarihi konulu resim görülmüştür. Bu resimler kompozisyon türlerine göre tespit edildiğinde ise; Açık 9, asimetrik 8, S biçimli 6, dikey 6, diyagonal 5, kapalı 5, merkezi 5, yatay 3, simetrik 2, adet kompozisyon görülmüştür. Barok resim özelliğine göre; Açık, S biçimli, diyagonal, asimetrik kompozisyonlar daha çok dini, tarihi, janr, konulu resimlerde görülürken; Kapalı ve dikey kompozisyonlar daha çok atlı portrecilik türü resimlerde; Mitolojik konulu resimlerde ise hem açık hem de kapalı kompozisyon biçimi, aynı oranda görülmüştür. Bunun yanında yatay kompozisyon janr konulu resimlerde; Merkezi kompozisyon ise atlı portrecilik türü resimlerde daha fazla görülmüştür. Sonuç olarak at imgesinin, yer aldığı resimlerde büyük oranla Barok dönem kompozisyon özelliklerine rastlandığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu araştırma, konu sınırlılığı bakımından literatürde yeteri kadar yer almamasından dolayı önemli görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Dickerson, M. (2018). *A'dan z'ye sanat tarihi*. (O. Düz, Çev.). İstanbul: Say.
- Crane, P. (t.y.). <https://www.artbycrane.com/horse-art-history/horse-art-baroque.html> sayfasından erişilmiştir.
- Düz, N., & Özdemir, K. (2024). Barok Dönem ve Rembrandt'ın Eserlerinin Biçim ve İfade Açısından İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(92), 1445-1459. <https://doi.org/10.17755/esosder.1489111>
- Hodge, S. (2018a). *Gerçekte bilmeniz gereken 50 sanat fikri*. (G. Emre, Çev). İstanbul: Bkz.
- Hodge, S. (2018b). *Sanat. Büyük sanatçılar ve eserleri hakkında bilmeniz gereken her şey*. İstanbul: İnkılâp.
- İpşiroğlu, N., & İpşiroğlu, M. (2017b). *Oluşum süreci içinde sanatın tarihi*. İstanbul: Hayalperest.
- Kara, E. (2019). Rönesans Sanatında At İmgesi ve Temsili. *Journal of Awareness*, 4(1), 1-18. <https://doi.org/10.26809/joa.4.001>
- Nastyuk, E. (2019). Sanatta sembolik bir imge olarak at. https://arthive.com/encyclopedia/52~The_horse_as_a_symbolic_image_in_art
- Kaya, O. (Ed.). (2015). *Sanat*. İstanbul: NTV Yayınları
- Görsel Kaynaklar**
- Görsel 1:** https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:The_Conversion_of_Saint_Paul-Caravaggio_o_%28c._1600-1%29.jpg
- Görsel 2:** https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:Peter_Paul_Rubens_-_The_Rape_of_the_Daughters_of_Leucippus.jpg
- Görsel 3:** [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Werner_van_den_Valckert_-_Neptune_\(1619\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Werner_van_den_Valckert_-_Neptune_(1619).jpg)
- Görsel 4:** <https://www.wikiart.org/en/rembrandt/the-rape-of-europe>
- Görsel 5:** https://en.wikipedia.org/wiki/Equestrian_Portrait_of_Prince_Balthasar_Charles

- Görsel 6: <https://arsartisticadventureofmankind.wordpress.com/tag/nicolas-poussin/>
- Görsel 7: https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:Anthonis_van_Dyck_-_Equestrian_Portrait_of_Charles_I_-_National_Gallery,_London.jpg
- Görsel.8:https://en.wikipedia.org/wiki/Equestrian_Portrait_of_Cornelis_and_Michiel_Pompe_van_Meerdervoort_with_Their_Tutor_and_Coachman
- Görsel 9: <https://fineartamerica.com/featured/horse-stable-gerard-ter-borch.html>
- Görsel.10: https://www.wikidata.org/wiki/Q63614817#/media/File:Jan_Havicksz_Steen_-_The_Fair_at_Oegstgeest_-_39.673_-_Detroit_Institute_of_Arts.jpg
- Görsel 11: https://en.wikipedia.org/wiki/Saint_George_on_Horseback
- Görsel 12: <https://meadowsmuseumdallas.org/exhibitions/murillo-prodigal-son/>
- Görsel 13: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Frans_Francken_-_The_Triumph_of_Nep-tune_and_Amphitrite_-_1982.245_-_Cleveland_Museum_of_ArtFXD.jpg
- Görsel 14: https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:Charles_Le_Brun_-_Entry_of_Alexander_into_Babylon.JPG

BÖLÜM 4

Resim Sanatında Sembolizm ve Mitoloji

Yelda USAL¹

GİRİŞ

İnsan zihni sembolik bir işlemdir. Bilinç, inanç, hareket ve algılar bu deneyimlerin tamamlayıcısıdır. Semboller ve anlamlar sanatçının formları ve renkleriyle birleşerek eseri yaratır. Bu tür sembolik sanat, duyguların ve hislerin sembolik dönüşümü olarak tanımlanabilir.

Sanatçılar nesnelere yalnızca yüzeysel görünüşleriyle değil, aynı zamanda derin sembolik anlamlarıyla da hitap etmişlerdir. Bu bağlamda, Sembolizm hareketi 19. yüzyılın sonlarında sanat tarihinde büyük bir etki yaratmıştır (Ateş, 2024: 1).

“Rüya, uykudayken ruhumuzun gösterdiği bütün faaliyetlerin anlamlı ve özgül bir yansımasıdır.”, Erich Fromm, “Rüyalar, Hikâyeler, Mitler” adlı kitabında “rüya”nın sembolik bir anlatım biçimi olduğunu ileri sürer. O, rüya, mit ve masalları da aynı özelliklere sahip birer anlatım biçimi olarak kabul eder. İnsanın varoluşundan bu yana ilkel medeniyetlerin, daha sonra da eski Mısır ve Yunan medeniyetlerinin rüya ve mitleri aktarma sürecinde sembollerden yararlandıkları görülür. Doğu ve Batı medeniyetlerinin kültürlerinde mit ve rüya, ruhun kendi özünü açığa vurduğu bir anlatım biçimidir (Yenigeldi, 2023: 18).

Mit, sözlükte, ilk tanım olarak; “Tarih öncesi ve kahramanlık çağlarına ait destanlar, masallar, efsaneler, hurafeler ve mitler” anlamında kullanılırken, ikinci tanım olarak ise; Efsane, kavram veya kişiyle karışık bir şey anlamına gelir. Mi-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Resim-İş Eğitimi Anasanat Dalı, yusal@firat.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-1892-0724

sanatçılar duygularını ve düşüncelerini mitolojik ve dini semboller kullanarak ifade etmişlerdir.

Sembolizm hareketi, sanat eserlerinde mitolojik sembollerin kullanımında büyük bir özgürlük sağlamıştır. Sanatçılar, sembollerin anlamlarını kendi çizimlerine göre yorumlayarak varoluşlarında özgün ve güçlü bir etki bırakmayı amaçlamışlardır. Bu yaklaşım sembolist hareketin sanat tarihinde önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilir ve birçok sanatçıya sanatta mitolojik sembollerin kullanımında ilham vermiştir. Sembollerin altında yatan bu anlam veya gerçeklik, sembolü korumak için çaba gösterilmesi gereken bir tasarım ögesidir (Ateş, 2024: 6).

Sembolizm ve mitoloji de çağdaş sanatta önemli bir rol oynar. Çizgi romanlar, video oyunları ve hatta reklamlar sıklıkla mitolojik figürler ve semboller içerir. Modern sanatçılar geleneksel mitolojileri yeniden yorumlar veya tamamen yeni mitolojiler yaratır, zamanımızın sorunlarına ve endişelerine değinir.

SONUÇ OLARAK

Resimdeki sembolizm ve mitoloji sanatçılar için sonsuz bir ilham kaynağı olmuştur. Bu iki unsurun birleşimi sanat eserlerine derinlik, anlam ve evrensellik kazandırmıştır. İzleyiciler için ise bir resmi yalnızca görsel bir şölen olarak değil aynı zamanda bir düşünce ve yorumlama konusu olarak değerlendirme fırsatı sunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Alkan, Ahmet. "Kahramanlık mitosu ve arketipsel sembolizm bağlamında hüsn ü aşk mesnevisinin kahramanı aşk'ın yolculuğu". Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi [Journal Of Old Turkish Literature Researches], c. 2, sy. 1, 2019, ss. 634-75.
- Ayaydın, A. (2017). Sembolizm akımına geçmiş ve günümüz perspektifinde bir bakış. Ulakbilge, 5, 11, DOI: 10.7816/ulakbilge-05-11-10.
- Ateş, N. (2024). Sembolizm akımı bağlamında, Gustave Klimt, Gustave Moreau eserlerinde mitolojik kavramlar. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Bazıy, C. K. (2016). Mitoloji ve çağdaş sanat. Sanat ve Tasarım Dergisi, (18), 113-130.
- Boydag, O. (2024). William Blake, Gustave Moreau, Odilon Redon, Arnold Böcklin, Ernst Fuchs ve H.R. Giger'in çalışmalarının ezoterik semboller açısından incelemesi. Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 48(1), 27-34.
- Topçu, C. Arnold Böcklin Ve Keman Çalan Ölüm İsimli Otoportresi Üzerinden Resim Sanatında Simgesel Anlatım. *Asos Yayınevi*.
- Türe, A., ve Öztürk, Ö. T. (2021). The transformation of mythological stories into the art of painting. International Society for Technology, Education, and Science. 223-234.

Yenigeldi, M. (2023). 19. yüzyıl Batı Resim Sanatında doğa ve sembolizm. Yüksek Lisans Tezi.

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü.

URL-1 http://www.astroset.com/bireysel_gelisim/sembol/s11.htm

URL-2 https://tr.wikipedia.org/wiki/Gustave_Moreau

URL-3 https://en.wikipedia.org/wiki/Jupiter_and_Semele

URL-4 <https://www.musee-orsay.fr/en/artworks/orphee-1091>

URL-5 <https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-r/redon-odilon/odilon-redon-hayati-ve-eserleri/>

URL-6 https://tr.wikipedia.org/wiki/Antik_M%C4%B1s%C4%B1r_sanat%C4%B1

URL-7 <https://www.istanbulsanatevi.com/sanat-terimleri-kavramlar/antik-yunan-sanati-ve-resmin-gelisimi/>

Görsel Kaynaklar

Görsel 1- https://en.wikipedia.org/wiki/Jupiter_and_Semele

Görsel 2- <https://www.musee-orsay.fr/en/artworks/orphee-1091>

Görsel 3- <https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-b/bocklin-arnold/arnold-bocklin-sirtinda-bir-su-perisi-tasiyan-triton-10383/>

Görsel 4- <https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-b/bocklin-arnold/arnold-bocklin-odysseus-ve-kaliypso-29/>

Görsel 5- <https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-r/redon-odilon/odilon-redon-musa-pegasus-uzerinde-1676/>

Görsel 6- <https://www.istanbulsanatevi.com/ekoller/sembolizm/odilon-redon-apollonun-araci/>

BÖLÜM 5

Yaşamda Sanatın Önemi

Necla TOSMUR¹

GİRİŞ

Sanatın insan yaşamında önemi büyük ve çok yönlüdür. İşte sanatın insan yaşamına kattığı bazı önemli unsurlar: Sanat, kültürlerin ve toplumların tarihini, değerlerini ve kimliklerini yansıtır. Geçmişten günümüze, sanat eserleri insanların yaşadığı dönemler hakkında bilgi verir ve kültürel mirası gelecek nesillere taşır. Teknoloji ve sanat arasındaki ilişki, tarih boyunca önemli bir etkileşim alanı olmuştur. Teknolojik ilerlemeler, sanatın üretim, dağıtım ve tüketim süreçlerini köklü bir şekilde değiştirmiştir. Sanatçılar, yeni teknolojileri kullanarak yaratıcı ifadelerini genişletmiş ve yeni estetik formlar geliştirmişlerdir. Bu estetik formlara üretim teknikleri, medya ve dağıtım yöntemleri ve sanatın içeriği ve temaları şeklinde devam etmiştir. Sanat, bireylerin duygularını ifade etmeleri için güçlü bir araçtır. Teknolojik gelişmeler, sanatçılara yeni araçlar ve yöntemler sunarak üretim süreçlerini dönüştürmüştür. Örneğin, 19. yüzyılda fotoğrafın icadı, hem görsel sanatları hem de sanatsal üretimi köklü bir şekilde etkilemiştir. Fotoğraf, gerçekliğin objektif bir temsilini sunarken, ressamlar artık farklı anlatım yolları ve soyutlamalar aramaya başlamıştır (Benjamin, 1936: 24).

Sanat, eğitimde de önemli bir rol oynar. Bu teknolojiler, sanatçıların karmaşık ve detaylı eserler yaratmasını sağlamış ve yaratıcı süreçleri radikal bir şekilde değiştirmiştir (Manovich, 2001: 45). Teknoloji, sanatın dağıtım ve erişim yollarını da dönüştürmüştür. İnternet ve dijital platformlar, sanat eserlerinin geniş kitlelere ulaşmasını mümkün kılarak sanatın demokratikleşmesine katkıda bulunmuş-

¹ Öğr. Gör. Dr., Harran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim İş Öğretmenliği Bölümü, ntosmur@harran.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-3346-9986

SONUÇ

Sonuç olarak, sanatın kökeninde, insanın güçsüzlük hissi ile doğaya karşı üstünlük kurma arzusu yatar. Taşa yontarak şekil verip balta yapmak ya da nesnelere işaretler koyarak estetik bir arayışa girmek, hayvanları evcilleştirme ve doğaya hükmetme, insanın sanatı kullanarak doğaya ve topluma katkı sağladığı eylemlerdi. Sanat, başlangıçta toplumsal bir üretim olarak büyü ve ritüeller yoluyla toplumun işleyişine katkı sağlanır, danslar ve ayinler toplulukların birlikte çalışmasını teşvik ederdi. Bu zaman diliminde estetik kaygılar geri planda kalırken, amaç bütünlüğü ve toplumsal düzeni korumaktı. Zamanla toplumsal düzen bozulup sınıflar oluşmaya başladığında, sanat bireysel bir ifade haline geldi. Mülkiyet ve sınıfsal ayrımlar, birey ile dış dünya arasında bir dengesizlik yarattı ve sanat bu çatışmayı farklı sanat üslupları ile yansıttı. Sanat, hem soylu ailelerin kurduğu düzenin bir parçası olarak güçlülüğü simgeledi hem de toplumdaki eşitsizliklere karşı bir başkaldırı aracı oldu. Her çağın teknolojisine göre varlık ve çeşitlilik gösteren sanat aşırı tutku ve bireysel ifade korkulan bir şey haline geldi.

Teknoloji ve sanat arasındaki ilişki, karşılıklı etkileşim ve dönüşüm sürecine dayanmaktadır. Teknolojik ilerlemeler, sanatın üretim, dağıtım ve içeriğinde derin değişimlere yol açarken, sanat da teknolojinin toplumsal ve etik boyutlarını sorgulayan bir alan olarak varlığını sürdürmektedir. Bu dinamik ilişki, sanatın sürekli evrilen bir pratik olmasını sağlamaktadır. Sanatçıların üretim tarzları da teknolojik ortamlar ve araçlardan etkilenmiştir. Bu durum, yaşam tarzlarının değişmesini kaçınılmaz kılmıştır. Özellikle elektrik hızının insan yaşamına girmesiyle başlayan ve gittikçe kendine yeten bireyler haline getirmiştir. İnsanların farklı ihtiyaçların farklı olması, duygu durumunun farklı olması bu durumu daha da güçleştirmektedir. Toplumsal üretimden ve teknik nesnelere ayrılan sanatın, bireyin sağlıklı duygu durumuna, toplumsal bileşenlere sanat ile vurgulanmıştır. Sağlıklı toplum mutlu bireylerin olduğu, sanat ile yaşam içine doğrudan estetik ve değişmeyen duyguların tatmini ile olur.

KAYNAKLAR

- American Art Therapy Association. (2017). What is Art Therapy? Retrieved from <https://arttherapy.org/about-art-therapy/>
- Dissanayake, E. (1992). Homo Aestheticus: Where Art Comes From and Why. University of Washington Press.
- Gardner, H. (1982). Art, Mind, and Brain: A Cognitive Approach to Creativity. Basic Books.

- Junge, M. B., & Asawa, P. P. (1994). The History and Development of Art Therapy. *Journal of the American Art Therapy Association*, 11(1), 1-15.
- Malchiodi, C. A. (2006). *The Art Therapy Sourcebook*. McGraw-Hill.
- McNiff, S. (2004). *Art Heals: How Creativity Cures the Soul*. Shambhala Publications.
- National Research Council. (2014). *Convergence: Facilitating Transdisciplinary Integration of Life Sciences, Physical Sciences, Engineering, and Beyond*. The National Academies Press.
- Twenge, J. M. (2017). *iGen: Why Today's Super-Connected Kids Are Growing Up Less Rebellious, More Tolerant, Less Happy – and Completely Unprepared for Adulthood*. Atria Books.
- Benjamin, W. (1936). *The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction*. London: Penguin.
- Jenkins, H. (2006). *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide*. New York: NYU Press.
- Manovich, L. (2001). *The Language of New Media*. Cambridge: MIT Press.
- Wilson, S. (2002). *Information Arts: Intersections of Art, Science, and Technology*. Cambridge: MIT Press.
- Dolmacioğlu, M. E. (2012). *Sanatın Gerekliği*. Sözcükler Yayınları. <https://1000kitap.com/gonderi/244897287?oku=1&hl=tr>

BÖLÜM 6

Şehri Tablo Olarak Kullanan Sanatçı JR

Nilgün ŞENER¹
Nursel AYDIN²

GİRİŞ

Sokak sanatı, grafiti sanatı içinde gelişmeye başlamıştır. İlk örneği grafiti olarak trenlerde ve duvarlarda karşımıza çıkmaya başladı ve sanatçı yaratıcılığın, özgürlüğün sınırlarını zorlamaya başladı. Sokak sanatı mozaik, poster, şablon gibi çeşitli yöntemler ve malzemeler ile oluşturulmuştur. Grafiti sanatı kendi içinde gelişirken, sokak sanatı ise halka hitap etmeye ve mesaj vermeye başladı. Son dönemde sokak sanatı, sergi, etkinlik ve toplumun gösterdiği ilgiyle beraber çağdaş sanat akımı olmaya başlamıştır. Uygun teknik ve malzeme kullanımı ile beraber hızla yapılan bir sanattır ve gücünü tamamen çevresinden alır. Sokak sanatı, benimsendi ve dünya çapında yayılmaya başladı ayrıca müze, galeri ve yayıncılar için merak konusu olmaya başladı. Galeri ve müzelerde sergilenmeye başladı çünkü zamanla legal bir hal almış oldu. Günümüz sokak sanatında, çoğu sanatçı varlığını anonim olarak devam ettirmekte ve takma isim kullanmaktadır. Sanatçıların yaptığı çalışmalar genellikle büyük boyutlarda ve estetik kaygı taşımaktadır. Sokak sanatı bir binanın dış cephesine, düz duvara yapılan sanata verilen isimdir. Sokak sanatı ismi ilk olarak 1985 yılında kullanıldı ve 90'larda etkisini hissettirdi, böylelikle grafiti içinde gelişti. Sokak sanatı halkın ilgisi ve ortaya çıkan etkiyle beraber çağdaş bir sanat hareketi haline geldi. Bir sokak

¹ Doç. Dr., Nilgün Şener, Kocaeli Üniversitesi, Değirmendere Ali Özbay MYO, El Sanatları Bölümü, nilgun.sener@kocaeli.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-7530-4234

² Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü nrslyadinnn@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-6958-5495

ifade etmek istediği şeyi sunmuştur. Sanat eseri ve izleyen arasındaki duvar yıkılmaya başlamış, izleyen de esere dahil olmaya başlamıştır. Sanatçının sunduğu eser yaşam ile birlikte kendi yolunu çizmiş, sanat ve yaşam artık farklı anlatım türleriyle değişime uğramaya başlamıştır. Jr'ın yapmış olduğu projeler her kesimden insanı bir araya getirmiş ve sanatla halkı buluşturmuştur. Halka açık kamusal alanlarda sanatsal faaliyetlerin yapılmasına katkı sağlamış, klasik sergileme algısından çıkmıştır. Sanatçı şehri tuval olarak kullanıp, farklı toplumda yaşayan insanların en doğal hallerini fotoğraflamıştır. Projelerini herkesin ulaşabileceği erişimi en kolay olan bir mekânda, yani sokakta sergilemiştir. Sanatçı sokakları, meydanları en büyük sanat galerisi olarak tanımlamaktadır. Çalışmaları duvarlardan bir süre sonra yok olacaktır ama fotoğrafları belge niteliği taşımaktadır. Günümüz sosyal medyanın etkin kullanımı ile beraber çalışmalar tüm dünyaya yayılmış ve kalıcılığını sağlamış bulunmaktadır. İnsanlar görsellere ve yazılara bu ağ ile kolayca ulaşabilmekte ve haberdar olmaktadır. Jr'ın projelerinin en önemli parçası olan siyah beyaz selfiler çok büyük boyutlarda bütün duvarları ve sokakları kaplamaktadır. Geçici sanat eserleri kamusal alanlarda sergilenmektedir.

KAYNAKLAR

- Ünal, A. (2019). Alternatif Alanlarda Sanat: Sokak. Ankara. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü. 1134786186.
- Uğur, S. (2018). Bir Sosyal Sorumluluk Olarak Sokak Sanatı. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Cansız, O.S. (2012). Sokak Sanatının Kent Kimliği Üzerine Etkileri. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bornova-İzmir.
- Aral, H. (2018). Bir Altkültür Olarak Grafiti Sokak Sanatının Hakim Kültürle İletişimi: Atina Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pashayeva, A. (2018). Sokak Sanatı ve Grafitinin Sanatsal Niteliği Hakkında Sanat Eğitimcilerinin Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Eminoğlu, M.F. (2020). Kamusal Gündelik Yaşamın Estetize Edilmesinde Sokak Fotoğrafının Rolü. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Görgülü, E. ve Toy, E. (2018). "Kamusal Alanda Sanat Uygulamalarına Bir Örnek: Mural İstanbul". Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11(56): 1151-1156.
- Orhan, M. (2021). "Kamusal Sanat Etkinliklerinin Kamusal Alan Kullanım Değeri Üzerindeki Etkileri". Journal of Interdisciplinary and Intercultural Art Dergisi, 6(12): 237-256.
- Parlakalay, H. (2020). "Kamusal Alanda Sanat ve Sanat Eserleri". Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22(4): 1157-1171.
- Gökova, H. (2020). "Sokak Sanatında Üsluba Dair Yorumlar ve Muhalif Boyut". Yedi : Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi, 23(97): 97-106.
- Evcil, A. N. ve Yağın Usal, S. S. (2020). "Sağır Duvarları Sanatla Kazanmak: Duvar Resimleri". Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 3(2): 274-275.
- Karaca, G. ve Coşkun, R. (2018). "İlişkiler Yaratma Bağlamında Sanatta Portre". GSF Sanat Dergisi, 32(52): 54-55.

- Görgülü, E. (2017). "JR'ın "Inside Out" Projesindeki Portreler ve Kamusal Sanat". Medeniyet Sanat Dergisi, 3(2): 167-184.
- Mert, T. (2021, 8 Mart). Sokak Sanatının JR'ın Sosyal Mesajlı 3 Dev Kolajı. Elde Edilme Tarihi: 4 Kasım 2021, Erişim Adresi: <https://www.studiomercado.com/post/sokak-sanatcisi-jr- sosyal-mesajli-dev-kolajlari>.
- Auxillia, S. (2020, 1 Eylül). JR Tehachapi Hapishanesini Dönüştürüyor. Elde Edilme Tarihi: 3 Kasım 2021, Erişim Adresi: <https://www.carenews.com/auxilia-une-nouvelle-chance/news/ jr- transforme-la-prison-de-tehachapi>
- Vu, A. (2014, 4 Ekim). Kadınlar Kahramandır. Elde Edilme Tarihi: 3 Kasım 2021, Erişim Adresi: <https://www.area-arch.it/en/women-are-heroes/>
- Burgaz, E. (2019, 1 Nisan). JR'dan Louvre Piramidi'ni Çevreleyen Dev Optik Yansıma. Elde Edilme Tarihi: 3 Kasım 2021, Erişim Adresi: <https://bigumigu.com/haber/jr-dan-louvre- piramidi-ni-cevreleyen-dev-optik-yanilsama/>
- Seçkin, A. (2016, 30 Haziran). Sokak Sanatı. Elde Edilme Tarihi: 4 Kasım 2021, Erişim Adresi: <https://art50.net/sokak-sanati/>

Görsel Kaynaklar

- Görsel 6 JR.** (2007). Face 2 Face Project. Erişim Tarihi: 4 Kasım 2021, <http://www.volkerbangerth.de/JR/face2face.html>
- Görsel 2 JR.** (2013). Inside Out Project. Erişim Tarihi: 4 Kasım 2021, <https://www.atlantamagazine.com/news-culture-articles/atlanta-want-to-be-a-part-of-artist-j-r-s-latest-installation-heres-where-to-go>
- Görsel 3 JR.** (2009). Woman are Heroes Project. Erişim Tarihi: 3 Kasım 2021, <https://bantmag.com/arsivden-ne-sokak-sanatcisi-ne-de-fotografci-jr/>
- Görsel 4 JR.** (2015). Şehrin Kırışıklıkları Project. Erişim Tarihi: 4 Kasım 2021, <https://bigumigu.com/haber/jr-dan-louvre-piramidi-ni-cevreleyen-dev-optik-yanilsama/>
- Görsel 5 JR.** (2016). Louvre Müzesi Project. Erişim Tarihi: 3 Kasım 2021, <http://www.sanatblog.com/jr-istanbulda-sehrin-kirisikliklari/>
- Görsel 6 JR.** (2019). Tehachapi Hapishanesi Project. Erişim Tarihi: 5 Kasım 2021, <https://iyikigorumusum.com/jr-the-artist>

BÖLÜM 7

Sinema Tuvali: Yörgos Lánthimos'un Sinemasında Resim Sanatından Referanslar ve Göstergelerarasılık

Eda TUNÇOĞLU¹
Tuğba GÜNGÖR²

GİRİŞ

Sanat dalları arasındaki etkileşim, yaratıcı üretimlerin sınırlarını genişleten ve yeni ifade biçimlerini mümkün kılan bir diyalog alanı oluşturur. Bu bağlamda, sinema ve resim sanatı arasındaki ilişki, görsel kültürün gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Sinema, hikâye anlatımının kurgusal yapısı kadar görsel kompozisyonlara dayanan bir sanat dalı olarak, resim sanatından sıklıkla ilham almaktadır ve onun estetik kodlarını yeniden yorumlayarak kendi diline dahil etmektedir. Sinema, resim sanatından kendi alanına dahil ettiği referansları yalnızca taklit etmekle kalmamakta, aynı zamanda bu referansları sahasında zenginleştirerek yeniden üretmektedir. Bu bağlamda, göstergelerarasılık, sinema ve resim gibi farklı sanat dallarının birbiriyle kurduğu ilişkiyi anlamlandırmada etkili bir yöntem sunmaktadır. Göstergelerarasılık, bir sanat dalında kullanılan işaretlerin başka bir sanat dalında yeniden yorumlanmasını ve dönüşümünü incelemektedir. Bu yöntemle, bir film sahnesi, bir tablodaki ışık, kompozisyon ya da tematik derinliği sinematik bir dile dönüştürebilir. Böylece, resim ve sinema arasındaki etkileşim, sanatlar arası bir bağ kurarak izleyiciye çok katmanlı bir deneyim yaşama fırsatı sunar.

¹ Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri, edatuncoglu@gmail.com, ORCID iD: 0009-0003-6979-3934.

² Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, gungortugba@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0001-5761-2807.

Çalışmanın sonucunda Yórgos Lánthimos'un göstergelerarasılık bağlamında her iki filmi incelendiğinde yönetmenin kullanımındaki görsel dilinin resim sanatı eserleriyle sıkı bir iş birliği içinde olduğu ortaya çıkmaktadır. Yönetmenin filmlerinde sanat eserlerini görsel referans olarak işe koşması ve bu görsel referans kullanımına sıklıkla başvurması onun yaratıcı ve düşünsel potansiyeline kanıt niteliği taşımaktadır. Lánthimos'un film sahneleri ve ressamların tabloları karşılaştırılarak değerlendirilmeye alınmıştır. Lánthimos, birden fazla ressamın tablolarından ilham alarak kendi sinemasında özgün görsel bir dil oluşturmakta ve sinema alanını entelektüel bir yaklaşımla besleyerek derin bir hayal gücü ve bilgi birikimiyle izleyicileri derinden etkileyen görsel şölen sunmaktadır.

Ressamların tuvallerinde bezenen eserler, Yórgos Lánthimos'un sinema tuvalinin bir malzemesi olarak yönetmenin seçkisinin referanslarına dönüşmüş ve yeni anlam katmanlarıyla işlenmiştir. Bu şekilde Lánthimos'un resim sanatıyla kurduğu yoğun diyalog ve göstergelerarası etkileşim bağlamında, resmin statik bir anlatı yapısından dinamik bir anlatıya nasıl dönüştüğü sunulmaya çalışılmıştır. Yórgos Lánthimos'un sineması, göstergelerarasılığı etkin bir şekilde kullanarak bu dinamiğin çarpıcı örneklerini oluşturmaktadır. Çalışmada, faydalanılan kaynakların ve Türkçe eserlerin sınırlı olması sebebiyle Kubilay Aktulum'un kitapları yoğunluklu olarak referans olarak alınmıştır. Bu nedenle bu alanda çalışılması elzem görülmekte ve anlam derinliğinin anlaşılmasında gerekli güdülemenin sağlanmasının yerinde olacağı düşünülmektedir. Çalışma, Lánthimos'un göstergelerarasılık bağlamında resim sanatı ile nasıl etkileşime girdiğini anlamak isteyen araştırmacılara kapsamlı inceleme fırsatı sunmaktadır. Özellikle de Yórgos Lánthimos'un sinemasındaki derin ve entelektüel bilgi birikiminin de anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

| KAYNAKLAR

- Aktulum, K., (2007), *Metinlerarası İlişkiler*, İstanbul, Öteki Yayınevi.
 Aktulum, K., (2018), *Sinema ve Metinlerarasılık*, Konya, Çizgi Kitabevi.
 Aktulum, K., (2020), *Metinlerarasılık/Göstergelerarasılık*, Ankara, Kanguru Yayınları.
 Aslı Ildır, "Kutsal Geyiğin Ölümü: Kalbi Kırık Tanrılar," *Altyazı Sinema Dergisi*, Kasım 2017, Sayı 177, ss. 45-50. <https://www.altyazi.net/yazilar/elestiriler/kutsal-geyigin-olumu-kalbi-kirik-tanrilar/>
 Evlioğlu Gezer, E. (2021). *Kendinden Önceki Metinleri Bir Arşiv Olarak Kullanan Postmodern Anlatılar: Metinlerarasılık, Göstergelerarasılık, Resimlerarasılık*. İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, 7(14), 141-154.

Hayward, R., (2017). "Interview: Yorgos Lanthimos, dir. The Killing of a Sacred Deer", CINE-VUE dergisi, Erişim 18 Kasım 2024. <https://cine-vue.com/2017/11/interview-yorgos-lanthimos-the-killing-of-a-sacred-deer.html>

Ufuk UĞUR. (2020). Metinlerarasılık Bağlamında Resim Sinema İlişkisi. The Journal of Academic Social Science, 8(105), 87-107.

Görsel Kaynaklar

Görsel 1: <https://www.wikiart.org/en/edward-hopper/all-works#!#filterName:all-paintings-chronologically,resultType:masonry>

Görsel 2: <https://www.fullhdfilmizlesene.de/film/kutsal-geyigin-olumu/>

Görsel 3: <https://www.wikiart.org/en/edward-hopper/automat-1927>

Görsel 4: <https://www.fullhdfilmizlesene.de/film/kutsal-geyigin-olumu/>

Görsel 5: <https://www.wikiart.org/en/rene-magritte/memory-1948-1>

Görsel 6: <https://www.fullhdfilmizlesene.de/film/kutsal-geyigin-olumu/>

Görsel 7: <https://www.wikiart.org/en/rene-magritte/the-empire-of-lights-1954>

Görsel 8: <https://www.filmweb.pl/person/Raffey+Cassidy-1644063/photos/733196>

Görsel 9: <https://www.wikiart.org/en/rene-magritte/the-lovers-1928-1>

Görsel 10: <https://www.fullhdfilmizlesene.de/film/kutsal-geyigin-olumu/>

Görsel 11: <https://www.dailyartmagazine.com/rene-magritte-lovers-in-separation/>

Görsel 12: <https://www.fullhdfilmizlesene.de/film/istakoz/>

Görsel13: <https://www.wikiart.org/en/rene-magritte/the-survivor-1950>

Görsel 14: <https://www.fullhdfilmizlesene.de/film/istakoz/>

Görsel 15: https://en.wikipedia.org/wiki/Starry_Night_Over_the_Rh%C3%B4ne

Görsel16: <https://www.fullhdfilmizlesene.de/film/istakoz/>

BÖLÜM 8

Luigi Russolo'nun Çalışmalarındaki İki Boyutlu Resimlerin Üç Boyut Olarak Yansıması

Dila YILDIRIM¹
Fahrettin GEÇEN²

ARAŞTIRMANIN AMACI

Luigi Russolo, 20. yüzyılın başlarında İtalya'da ortaya çıkan Fütürizm akımına öncülük eden önemli bir ressam ve müzisyen olarak çağdaş sanat tarihinde önemli bir yere sahiptir (Berghaus, 2000). Fütürizm, modern yaşamın hızını, dinamizmini ve teknolojinin getirdiği yeni yaşam biçimlerini yansıtmayı amaçlayan bir sanat hareketi olup, bu bağlamda geleneksel sanat anlayışına meydan okuyan radikal bir duruş sergilemiştir (Yıldırım, 2024). Russolo, hem resim hem de müzik alanında devrimci bir yaklaşımla bu hareketin ön saflarında yer almış ve modern sanatın gelişimine katkı sağlayarak adını sanat tarihinde önemli bir yere yazdırmıştır (Tisdall, 1977).

Russolo'nun sanatsal yaklaşımı, Fütürist estetiğin özünü yansıtan bir yenilikçilikle dikkat çeker. Fütürist sanatçılar, modern dünyanın dinamik yapısını, hareketi ve teknolojiyi sanatlarına taşımak için yeni teknikler ve biçimler geliştirme arayışında olmuşlardır. Russolo'nun eserleri, bu arayışın başarılı örnekleri olarak hem gerçekçi hem de soyut etkiler yaratmayı başarmıştır (Dönmez, 2017). Sanatçı, iki boyutlu yüzeyde üç boyutlu bir algı yaratma çabasında, resim sanatının temel unsurlarını ustalıkla kullanmıştır. Perspektif, espas, ışık-gölge ve renk kullanımı gibi unsurlar, eserlerinde hacim ve derinlik hissi yaratmak için özenle

¹ İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim Bölümü (Yüksek Lisans Mezun), yldirdila6@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-5277-760X

² Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Resim Bölümü, fahrettin.gecen@inonu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-0787-7505

KAYNAKLAR

- Akan, N. (2018). Postmodern Dönem Müziğinde Estetik Nesne Olarak Sanat Yapıtı Sorunsalı: 4'33" Örneği, (Doktora Tezi), Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Berghaus, G. (2000). *International Futurism in Arts and Literature*.
- Dönmez, B. M. Kurtuluş, M. (2017). "Luigi Russolo Fütürizmi"nin İdeolojik Ve Üslupsal Temelleri. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 8(26), 318 - 332.
- Kaplanoğlu, L. (2008). Özne nesne ilişkisi bağlamında Kübizm, Fütürizm ve Dada, (Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.**
- Tisdall, Caroline & Bozzolla, Angelo (1977). *Futurism*.
- Yıldırım, D. (2024). Çok Katlı Kent Mimarisine Ait Geometrik Bir Unsur Olarak Pencere İmgesi Üzerine Resimsel Yorumlamalar, (Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Görsel Kaynaklar**
- Görsel 1:** <https://www.arthistoryproject.com/artists/luigi-russolo/solidity-of-fog/>
- Görsel 2:** <https://www.arthistoryproject.com/artists/luigi-russolo/house-light-sky-movement/>
- Görsel 3:** <https://www.theguardian.com/artanddesign/2017/jan/20/luigi-russolo-music-strange-compelling-failure>
- Görsel 4:** <https://www.meisterdrucke.com.tr/fine-art-baski/Luigi-Russolo/1404264/Bir-Otomobilin-Dinamizmi.html>